

Het zegel

Zweder van Beusinchem heeft twee typen zegels gebruikt om oorkonden te zegelen. Het ene type is klein en vertoont, behalve het randschrift, alleen het schild met de drie zuilen. Het andere type is veel groter en draagt niet minder dan drie schilden! Het afgietsel, dat de heer Pellikaan werd aangeboden, is vervaardigd naar dit tweede type en is afgegoten van een zegel dat hangt aan een oorkonde van 2 januari 1280.

Dit zegel is slechts heel licht beschadigd. Het meet 5 cm in doorsnede. Centraal staat het grote schild met drie, fraai uitgewerkte zuilen. Aan de voet hiervan bevinden zich twee kleinere schilden. Het heraldisch rechts (op de afbeelding links) schildje draagt als wapen drie zogenaamde schuinbalken; het andere schildje draagt eveneens drie schuinbalken, maar bovendien daar over heen nog twee dwarsbalken.

Het randschrift luidt: + S. SVEDERI: DE:

BVOSENCHM: MILITIS: te vertalen als: zegel van Zweder van Beusinchem ridder.

De historici zijn het er nog niet over eens, wat dit samengestelde zegel precies betekent. Vermoedelijk heeft Zweder ermee zijn afkomst willen aangeven. De drie Zuilen wijzen ondubbelzinnig op zijn afstamming uit de Zuilen-clan. De twee wapens met de schuinbalken komen vooral voor bij naburige geslachten als Everdingen, Golberdingen en Schalkwijk.

Dit afgietsel is vervaardigd van vrijwel onbreekbaar kunsthars. Overwogen wordt om meer afgietsels te doen vervaardigen, die door geïnteresseerde leden kunnen worden gekocht. De prijs daarvan moet nog worden vastgesteld. Hierop kan het aantal bestellingen van invloed zijn. Daarom wordt belangstellenden verzocht zich nu al op te geven bij de voorzitter of ondergetekende.

J. Heniger

Tenslotte, met een grote sprong naar de late 18e en de vroege 19e eeuw.

Dit artikel van de heer G.P. Gosman handelt over

LA FAYETTE EN VIANEN

De Verenigde Staten herdenken dit jaar, dat tweehonderd jaar geleden, 4 juli 1776, 13 koloniën in Noord-Amerika zich onafhankelijk verklaarden van het Engelse moederland en hun Amerikaanse Revolutie proklameerden als een teken van vrijheid voor de gehele wereld. Voor onze vereniging kan dat aanleiding zijn even stil te staan bij de relatie die er bestaan heeft tussen Vianen en de man die van 1776 tot 1783 een van de centrale figuren was in de Amerikaanse vrijheidsoorlog: de Franse generaal en politicus markies de La Fayette.

Uit Amerika teruggekeerd naar Frankrijk, werd La Fayette in 1789 afgevaardigde voor de adel in de Staten-Generaal en vormde de door hem opgestelde Verklaring van de Rechten van de Mens en van de Burger het uitgangspunt van de beraadslaging over de nieuwe grondwet in de inmiddels gevormde Nationale Vergadering. In de daarop gevolgde oorlog tegen Oostenrijk, dat zich met Pruisen inspande om de invloed en de verspreiding van de door deze Franse Revolutie losgemaakte denkbeelden tegen te gaan, werd hij in 1792 door Lodewijk XVI belast met het bevel over het Ardennenleger. Vanuit Noord-Frankrijk volgde La Fayette de politieke ontwikkelingen te Parijs echter met toenemende ongerustheid en ontstemming. Na de val van het koningschap (10 aug. 1792) begreep hij, dat er voor hem, als conservatief revolutionair en bovendien door de radikale Jacobijnen en Sansculotten beschuldigd van aspiraties voor een militaire diktatuur, in Parijs weinig kansen meer lagen en verliet hij, vergezeld van een aantal officieren Frankrijk, met de bedoeling zich in Den Haag onder bescherming te stellen van de Amerikaanse ambassadeur en contact op te nemen met zijn vriend, de Rotterdamse patriot Pieter Paulus. In deze opzet is hij echter niet geslaagd. De Oostenrijkers behandelden hem als krijgsgevangene en zetten hem en zijn gezelschap gevangen te Olmütz.

Aan La Fayette's gevangenschap te Olmütz kwam pas een einde na de tussen Oostenrijk en Frankrijk gesloten vrede van Campoformio, 17 oktober 1797. Hoewel zijn vrijlating door de Franse onderhandelaar generaal Bonaparte uitdrukkelijk geëist was, betekende dit niet, dat hij nu ook kon terugkeren naar Frankrijk. Zijn naam stond nog altijd op de lijst van emigranten en Parijs toonde zich niet genegen hem daarvan te schrappen. Hij vestigde zich daarom tijdelijk in Holstein, bij zijn tante Mme de Tessé, om van daaruit te pogen opnieuw naar Amerika te vertrekken, wat zowel Frankrijk als Oostenrijk graag gezien hadden, hem echter door George Washington ontraden werd in verband met de gespannen toestand tussen Frankrijk en de Verenigde Staten. Nadat ook een poging van de Nederlandse gezant te Hamburg, zijn vriend Abbema, om voor hem asiel te verkrijgen in de Bataafse Republiek mislukt was, besloot La Fayette te gaan werken aan zijn terugkeer naar Frankrijk. Zijn vrouw moest die in Parijs zien te regelen.

Eind juli 1798 vertrok Mme de La Fayette, vergezeld van haar dochters Anastasie en Virginie en haar schoonzoon Charles de Latour Naubourg, die in mei te Holstein met Anastasie getrouwd was. Haar dochters en schoonzoon bleven in Nederland achter omdat Anastasie in verwachting was en Charles bovendien niet in Frankrijk zou worden toegelaten omdat ook diens naam nog steeds voorkwam op de lijst van emigranten. Zij kwamen eerst onderdak te Utrecht bij generaal Van Rijssel, maar konden zich even later te Vianen vestigen, door bemiddeling van diens broer Willem, die te Vianen als rentmeester van de domeinen een prominente positie innam.

Mme de La Fayette kon in Parijs niet veel bereiken. Frankrijk bleef voor haar man gesloten, maar zelf kreeg ze verlof tussen Parijs en de verblijfplaats van haar man heen en weer te reizen. Verder meende zij te begrijpen, dat Parijs een verblijf

van haar man in Holland oogluikend zou toestaan. Zij vroeg hem daarom voor de bevalling van Anastasie naar Vianen te komen. Zelf was zij daar eind januari 1799 weer. La Fayette, opgehouden door een overstroming van de Betuwe, kwam pas op 18 februari aan.

Van politieke activiteiten van de La Fayette vanuit Vianen is weinig bekend. Omdat hij geen officiële toestemming had zich in Holland op te houden had hij er trouwens alleen maar belang bij zo weinig mogelijk op te vallen. Kennelijk sloeg hij zijn kansen ooit naar Frankrijk terug te keren ook niet zo hoog aan, want toen Washington een vertrek naar Amerika opnieuw had afgeraden, bereidde hij zich voor op een langdurig verblijf te Vianen. Hij vestigde zich 20 maart 1799 op het huis Buitenlust, dat hij huurde van de bekende Viaanse patriot J.J. Cambier.

De terugkeer van Napoleon uit Egypte en daarop volgende Bonapartistische reactie van november 1799 gaf de La Fayette echter nieuwe hoop op een leidende positie, hoewel hij er zich wel van bewust moest zijn, dat Napoleon in hem een mededinger naar de macht moest zien. Hij gaf er daarom de voorkeur aan Napoleon voor een vol-dongen feit te stellen en vertrok onmiddellijk na het bekend worden van diens staatsgreep van 9 november 1799 op een vals paspoort naar Parijs, waar hij in de tweede helft van november al aankwam, inderdaad tot grote woede van Napoleon. Politiek actief kon hij pas worden in 1815, toen de Restauratie een feit werd. Hij werd toen lid van de Kamer van Afgevaardigden.

G.P. Gosman

